



Governance Accountability Project
Projekat upravne odgovornosti

OSVRT NA PRIJEDLOG ZAKONA O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU



Kingdom of the Netherlands

OSVRT NA PRIJEDLOG ZAKONA O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU

Mišljenja koja su izražena u ovoj publikaciji predstavljaju isključivo mišljenje autora, i ne moraju nužno odražavati stavove Američke agencije za međunarodni razvoj, Vlade Sjedinjenih Američkih Država, Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju, Vlade Švedske ili Vlade Kraljevine Holandije.

OSVRT NA PRIJEDLOG ZAKONA O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU

Upotreba novih informaciono - komunikacionih tehnologija, i uređivanje informacionog društva važan je dio usklađivanja pravnog okvira Bosne i Hercegovine sa evropskim. Ovaj zakon je neophodan dio cjelokupne reforme koja će omogućiti elektronski prenos, razmjenu i izdavanje podataka i javnih dokumenata. Može se reći da je ovaj prijedlog zakona dio niza zakona (Zakon o matičnim knjigama, Zakon o elektronskom potpisu, Zakon o elektronskom i pravnom poslovnom prometu, itd.) koji označava jedan novi proces. Ovo je veoma bitan proces, s obzirom da će prije svega građanima olakšati način dobijanja dokumenata, ubrzati procedure, i samim tim unaprijediti efektivnost lokalne samouprave kao nivoa vlasti koji najbliži građanima.

Zakon je u potpunosti harmoniziran sa zakonodavstvom Evropske unije, kao i sa trenutno najboljom praksom u svijetu, a njegovo donošenje je usklađeno sa Direktivama Evropske unije po kojima Bosna i Hercegovina mora stvoriti sve pretpostavke za elektronski pristup informacijama i elektronsko poslovanje. Naime, tradicionalno poslovanje zasnovano je na korišćenju papirnatih dokumenata u prethodno utvrđenoj i općeprihvaćenoj komunikaciji između učesnika u procesu poslovanja, a elektronsko poslovanje je ono u kojem se poslovne transakcije prevashodno ostvaruju elektronskim putem. U konkretnom slučaju ovog Zakona, transfer dokumentacije je samo jedan, uži dio sve ukupnog elektronskog poslovanja, poslovanja na duge staze, jer nije samo dovoljno primijeniti savremenu tehnologiju, nego je potrebno napraviti i mnoge organizacijske promjene, te napraviti novi model poslovanja.

Značaj Zakona se prevashodno vezuje za stvaranje uslova za izjednačavanje elektronskog oblika dokumenta sa pisanim oblikom, a u odvijanju pravnog prometa između fizičkih i pravnih lica, između tih lica i organa javnih vlasti, kao i između samih tih organa.

Svakako, značaj ima i u tome što se njime stvaraju preduvjeti za uključivanje domaćih subjekata u međunarodne organizacije i tokove.

Efekti Zakona prvenstveno se očekuju u domenu javnog sektora. Imajući u vidu da važeće procesno zakonodavstvo po pravilu zahtijeva ili podrazumijeva pismeni oblik isprave ili drugi materijalni oblik dokaznog sredstva, kao i da postojeći cjelokupan zakonski okvir „ne ide na ruku“ uvođenju informacijskih tehnologija, jedan od ciljeva, a i očekivani efekti Zakona jesu omogućavanje upotrebe isprava (dokumenata) u elektronskom obliku, sa jednakim dejstvom kao pismena, u upravnom ili sudskom postupku, kao i u drugim oblicima rada organa javnih vlasti (izdavanje javnih i drugih isprava, prijem zahtjeva, informacija, inicijativa i prijava i sl.). Time se svakako otvara perspektiva značajnih promjena u radu državnih organa i konkretizaciji ideala elektronske uprave. Doći će i do značajne promjene odnosa između pošiljaoca i primaoca elektronskih dokumenata, do povećanja brzine u svim segmentima, do smanjenja transakcijskih troškova, a udaljenost kao bitan faktor u dosadašnjem poslovanju postaje „stvar zaborava“. Komunikacija je sada 24 sata dnevno, sedam dana u nedjelji, jedna od bitnih budućih tendencija je otvorenost ka novim tehnologijama. Nije bez značaja ni

činjenica da se pojačava princip interdisciplinarnosti, jer primjena Zakona zahtijeva znanja iz različitih oblasti, od poznavanja brojnih propisa koji su u direktnoj ili neposrednoj vezi sa njegovim odredbama, do menadžmenta, informacionih tehnologija i tako dalje.

Donošenjem ovog Zakona precizno je uređeno pravo federalnih i kantonalnih organa uprave i federalnih i kantonalnih upravnih organizacija, te organa lokalne samouprave, privrednih društava, ustanova i drugih pravnih i fizičkih lica na upotrebu elektronskog dokumenta u poslovnim radnjama i djelatnostima, te u postupcima koji se vode pred nadležnim organima u upravnom postupku u kojima se elektronska oprema i programi mogu primjenjivati u izradi, prenošenju, prijemu i čuvanju informacija u elektronskom obliku, pravna valjanost elektronskog dokumenta, te upotreba i promet elektronskog dokumenta.

No, najjednostavnije kazano, ovim Zakonom ustanovljen je pravni osnov za mogućnost dostavljanja zahtjeva stranaka elektronskim putem, pružanje usluga uprave, odnosno značajno je olakšana i ubrzana komunikacija stranaka i državnih organa i slično. Tako se u ovom momentu čini da će „tortura šaltera“ kojoj su korisnici usluga javnog sektora prečesto izloženi biti značajno smanjena.

Zakon prije svega ima za cilj da organi uprave, organi lokalne samouprave, privredna društva, ustanove i druga pravna i fizička lica svojom slobodno izraženom voljom prihvate upotrebu i promet elektronskog dokumenta za svoje potrebe, kao i za potrebe poslovnih odnosa i drugih odnosa sa drugima.

Provođenje Zakona, sasvim izvjesno, zahtijevat će određena finansijska sredstva, a koja će u pojedinim sredinama vjerovatno biti i iznad njihovih trenutnih mogućnosti. Uz pretpostavku da su potrebna elektronska sredstva i oprema, kao i komunikacijski kanali u Federaciji Bosne i Hercegovine uglavnom na dovoljno visokom nivou, sigurno je da među pravnim i fizičkim licima ima onih koji je još uvijek nisu osigurali. Naime, morat će se osigurati kod svih učesnika određena informacijska i komunikacijska infrastruktura, neophodno je posjedovanje opisanih poslovnih procesa, koji će uz ostalo sadržavati upravljanje (slanje i prijem) elektronskim dokumentima na različitim hijerarhijskim nivoima odlučivanja.

Svakako da će i osiguranje, a posebno obuka jednog broja kadrova zahtijevati novčana sredstva, kao i sama činjenica da se radi o složenom poslu koji zahtijeva angažovanje stručnjaka različitih profila.